

Tro och Ljus logga

I

Tro och Ljus

HUR KAN MAN BESKRIVA KÄNSLAN av att inte bli sedd som den man är, upplevelsen av att vara annorlunda och inte höra till? Hur kan man berätta om en rörelse som berör så många människors liv med en känsla av tillhörighet, kärlek och meningsfullhet? Hur kan man förklara att det är just de svaga och föraktade i samhället, som har så mycket att ge, som kan lära oss hur det är att vara fullständigt beroende av Gud, och att älska varje människa som hon är?

Den här boken är ett försök att ge en bild av Tro och Ljus, och är resultatet av en längtan att sprida kunskap om denna rörelse, som betyder så mycket för så många. Vi som bidragit till boken är medlemmar i Tro och Ljusgrupperna i Sverige, Norge och Danmark. Det är en samling berättelser av anhängare till de funktionshindrade, av de funktionshindrade själva och av dem som är med som vänner i grupperna. Varje kapitel är en pusselbit, som tillsammans med de andra ger en bild av vad Tro och Ljus är. Vi vill gärna berätta vad den här rörelsen har betytt för oss, och hur den många gånger inneburit att

livet vänder, när man hittat in i en kärleksfull gemenskap där man blir älskad och accepterad som den man är.

Så här säger till exempel Amalie Wassberg i Betlehemsgruppen i Köpenhamn i Danmark: ”Jag fick mycket stöd från Tro och Ljus när mitt marsvin dog. Ett så stort stöd fick jag ingen annan stans. När jag är i Tro och Ljus glömmet jag alla krav och problem för en stund. Här är jag bara mig själv, och de andra ser mig som den jag är. Jag känner mig fri och ’normal’.”

Hennes syster Elisabeth Wassberg berättar så här: ”I Tro och Ljus finns massor av kärlek och tolerans. Där möter jag nya vänner som ser mig som den jag är, och jag behöver inte skämmas över min autism. Jag tycker det är fantastiskt och givande att ha vänner från andra kristna samfund eller från andra länder. Alla vardagens bekymmer försvinner nästan när jag är tillsammans med de andra i Tro och Ljus. Jag kan alltid finna någon att prata med om jag har problem, eller någon som kan be för mig om jag har det svårt. Vi är alla i samma båt. Tro och Ljus är det bästa som har hänt mig.”

En mamma i Zimbabwe berättar: ”Människor i min närhet kunde tidigare inte uppskatta min dotter Belinda, men tack vare Tro och Ljus älskar de henne idag, eftersom medlemmarna i Tro och Ljus har visat att de älskar henne. Detta är Guds verk. En sådan relation skulle vara omöjlig utan att det var Guds verk.”

Fader John från Nederländerna bad vid ett tillfälle Franco, som är utvecklingsstörd, om förbön. När Franco då lade händerna på fader John och tecknade honom med korsets tecken på pannan, så upplevde han mycket starkt hur Gud var närvarande i Franco.

Peter från USA säger så här: ”När man har ett handikapp kan man inte själv hitta vänner, då behöver vi träffas i en gemenskap och hjälpa varandra och be tillsammans. Jag tycker om att träffa mina vänner. Tro och Ljus är en familj med vänner som är nära Gud. Vi tänker inte på våra handikapp. Vi är som alla andra, för det är ingen skillnad.”

Och så Anne från Frankrike: ”Ibland undrar jag hur jag klarade mig utan Tro och Ljus!”

BÅTEN

Tänk dig en båt. I båten sitter vi – du och jag och de andra. Vi reser tillsammans. Solen lyser och vattnet är stilla.

Jesus är också med i båten. Vi ser honom inte, men vi litar på att han är med oss, för det har han lovat. Man kan också säga att Jesus *är* Båten. Det står i Bibeln att det är i honom vi lever, rör oss och är till. Han säger att om vi förblir i honom så ska han förbli i oss.

Nu kommer det mörka moln på himlen. Det börjar blåsa

och vågorna går höga. Vi håller oss hårt fast i båten. Vi blir rädda, allt känns osäkert och farligt. Vad gör vi nu? Det här kommer aldrig att gå! Det är ute med oss!

Då hör vi någon som säger: ”Var inte rädda! ’Om än havets vågor brusar och svallar’ så är jag med er.” Jesus är här! Hur kunde vi glömma det? Han har ju lovat att aldrig lämna eller överge oss. Oavsett vad som händer så är vi i hans händer. När ljuset bryter fram ur de mörka molnen förstår vi att det finns hopp.

Båten är Tro och Ljus’ logga. Originalbilden är målad av Meb som var utvecklingsstörd. I båten finns tolv figurer och Meb sa att Jesus ligger där och sover, men vi behöver inte vara rädda för Jesus vakar över oss. Meb måste ha fått sin inspiration från Gud – han kunde nämligen inte räkna! Så här tänkte han: Vi sitter i en båt och vi reser tillsammans. Ibland är havet stilla, ibland går det stora vågor. Ibland måste vi ro och ibland blåser vinden i seglen. Meb hade förstått allt.

Bilden påminner oss om att Jesus är Vägen, Sanningen och Båten.

VILKET UTTRYCK SKA MAN ANVÄNDA?

Intellektuellt funktionshindrad – långt och krångligt att säga.

Psykiskt funktionsnedsatt – detta är socialstyrelsens förslag. Kanske man istället skulle säga funktionsuppsatt – vi borde fokusera på de funktioner som finns, inte tvärtom!

Utvecklingsstörd – detta är det uttryck som FUB (föreningen för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna) använder. Någon har sagt att de som inte är utvecklingsstörda borde kallas invecklingsstörda. De krånglar ofta till saker så mycket!

Funktionsvariation kanske är ett bra ord, som visar på att det är något vi alla har, inom olika områden.

Alla uttrycken går bra att använda. Det viktiga är att vi vet att det handlar om dessa bröder och systrar som är så dyrbara och älskade av Gud, och som vi får förmånen att ha gemenskap med.

VAD ÄR TRO OCH LJUS?

Tro och Ljus grundades 1971 av Jean Vanier. Det är en kristen rörelse för människor med intellektuella funktionshinder, samt deras familjer och vänner. Rörelsen är internationell och idag finns omkring 1450 grupper, i 84 länder. Grupperna består av människor i alla åldrar och från flera olika kristna traditioner,

såsom anglikaner, lutheraner, frikyrkliga, katoliker och ortodoxa. Trots våra olika bakgrunder känner vi enhet med varandra, eftersom det är omkring Jesus vi samlas.

Tro och Ljus är beroende av många aktiva och entusiastiska lekmän som lägger ned tid och engagemang på att leda grupperna. På huvudkontoret i Paris finns tre anställda, men för övrigt sker allt arbete ideellt. I varje grupp finns en präst som oftast inte har något ledaransvar, men finns där som en vän som pekar på Jesus.

VAD GÖR MAN I EN TRO OCH LJUSGRUPP?

Tro och Ljusgrupperna träffas oftast en gång i månaden, för att dela glädje, sorg och gemenskap. Grupperna består av mellan 15 och 40 personer i alla åldrar; utvecklingsstörda, med sina anhöriga och vänner. Vem som helst som är öppen för att älska sina medmänniskor som de är, är välkommen att vara med som en vän i gruppen.

I Sverige har vi idag, 2018, fem grupper. De finns i Uppsala, Stockholm, Floby, Göteborg och Lund. När man vill starta en ny grupp får man först träffas på prov under en längre tid, för att hitta in i Tro och Ljus. När man sedan blivit antagen som en riktig Tro och Ljusgrupp kan man fira det med en stor fest!

Genom vårt gemensamma material, Guidelines, har vi en

grund att stå på som binder oss samman. Över hela världen gör vi ungefär samma saker utifrån månadens tema, och utifrån de behov och förmågor som finns i varje grupp. Sammankomsterna kan skilja sig lite mellan de olika grupperna, men så här gör vi i Flobygruppen:

Vi sjunger mycket och gärna, helst sånger med rörelser. Dans är också ett stående inslag – vi dansar med våra färgglada flaggor, vi dansar ut till fiket och vi avslutar med en dans. David älskar när vi sjunger, och dansar gärna några varv extra runt i ringen på egen hand. Även Elenor tycker mycket om sångerna och gungar leende för sig själv.

Våra flaggor använder vi för att hylla Jesus och uttrycka vår glädje. Flaggorna är Wilgots favoriter. Han viftar glatt, och visst händer det att en och annan flagga någon gång går sönder på grund av det energiska viftandet. Men vad gör det! Det viktiga är ju att vi gör någonting tillsammans, och att alla får känna att de har en plats i gemenskapen där de blir accepterade som de är.

Bibeldrama är ett viktigt inslag när vi träffas. Anneli hjälper oss till exempel att leva oss in i texten om den gode Herden – alla är får och Herden går före till de gröna ängarna med friska vattenkällor. Så härligt att få skutta omkring och bräka och känna tryggheten i att vara nära Herden. Men så försvinner ett får. Alla letar. Till slut hittar vi fåret och alla är glada! Vi

jublar, sjunger och dansar. I Tro och Ljus är ett drama inte bara ett skådespel – vi ÄR i berättelsen, lever oss in i den, leker och upplever allt som händer. Här sker något som vi inte får vara med om i vanliga församlingar, där människor ofta hämmas av jämförelse och blygsel. Här kan vi ta av oss maskerna och bli som barn på nytt.

Gemenskapen är viktig och därför låter vi fikastunden få ta tid, för att vi ska hinna umgås och prata med varandra. I många grupper ägnar man sig också åt att leka och pyssla. Är det några som har fyllt år sedan vi träffades sist, så sjunger vi och hurrar för dem.

Vi avslutar med en andakt och Johannes tänder ljusen på altaret. Diana dansar med sina vackra flaggor medan vi sjunger några taizésånger. Sedan skickar vi runt ett ljus och ber om Guds välsignelse över var och en. När ljuset kommer till Klara är hon alldeles stilla, som om hon förnimmer heligheten i Guds närvaro. Vi vilar i tystnaden. Jesus är här.

Så tar vi avsked genom att sjunga ”Må din väg gå dig till mötes ... och tills vi möts igen må Gud hålla dig i sin hand”. När vi skiljs åt längtar vi redan efter att träffas igen!

Ibland åker vi på utflykt någonstans, och på somrarna har vi ett läger tillsammans med de andra grupperna, som för många är årets höjdpunkt.

VAD ÄR DET SPECIELLA MED TRO OCH LJUS?

Den viktigaste är att vi vill göra något tillsammans där vi alla kan känna gemenskap och tillhörighet. Alla får vara som de är och bidra med det de kan. Det är inte så att några är där för att hjälpa och göra något för de andra. Vi är där på lika villkor för att ge till varandra och för att bygga relationer med varandra.

Vårt samhälle är idag präglad av effektivitet och prestation. Man ska vara duktig, man ska lyckas, och många gånger hamnar människor med funktionshinder utanför. Men vi upplever att just våra utvecklingsstörda vänner har väldigt mycket att lära oss, inte minst om kärlek. Alla har vi samma värde, och har rätt att bli älskade och accepterade som de vi är.

För många har Tro och Ljus blivit en plats där man tillsammans får växa i kärlek till Gud och sina medmänniskor, men också en plats för stöd och förståelse. Det är där man finner gemenskap och vänner, och ett socialt sammanhang där man får känna sig betydelsefull.

BEHÖVS TRO OCH LJUS I SVERIGE?

Marie Bräutigam skriver på Tro och Ljus hemsida: ”Vad ska vi med Tro och Ljus till? Det finns ju massor av grupper som träffas, umgås och dricker kaffe. Kan vi tillföra något som inte andra grupper kan göra lika bra?”

I många länder får handikappade personers familjer inte det praktiska och ekonomiska stöd som ges i Sverige. I dessa länder fyller Tro och Ljus en viktig praktisk funktion. Men i Sverige har vi handikappanpassade bostäder, personliga assistenter, daglig verksamhet, färdtjänst och bra hjälpmedel som rullstolar och rullatorer, så på detta område har Tro och Ljus inget att tillföra i Sverige.

I flera andra länder betyder den kristna inspirationen från Tro och Ljus väldigt mycket för personer med psykisk funktionsnedsättning och för deras familjer. Men Sverige är ett sekulariserat land där många är ointresserade av religion. Vissa ser religion närmast som ett hot, något vi absolut inte ska pådyvla andra, allra minst värlösa människor.

Så har Tro och Ljus verkligen något berättigande i Sverige? Har vi något att ge till människor och till samhället som inte andra grupper har? Ja! Mer än någonsin behövs vi i dagens samhälle. Tro och Ljus rör och förändrar människors hjärtan, och ger glädje och hopp också i svåra livssituationer. Tro och Ljus är en dyrbar pärla.”

VÄRDEGRUND

Här är några av våra värdegrunder, som sammanställts av fader Josef Larsen, tidigare internationell präst i Tro och Ljus:

- Gemenskapen är viktig i Tro och Ljus. På varje möte vill vi ge tid till att samtala och lyssna på varandra. Då sker det viktiga att vi får personliga band till varandra och kan se varandras gåvor och lidande. Vi lär känna varandra som de unika personer vi är, och vi blir älskade och respekterade som vi är.
- Hjärtat är centrum för medkänslan. Kärlek till vår nästa ger oss medkänsla. Vi vill hjälpa dem som lider, läka det onda och helst ta bort det. Ofta kan vi inte det. Medkänslan hjälper oss också att känna solidaritet, att finnas nära den som lider, fast vi inte kan ta bort det svåra. Sådan medkänsla visade Jesus när han blev en av oss. Sådan medkänsla finns i Tro och Ljus.
- I Tro och Ljus tycker vi om att ha roligt. Att ha fest är en del av det fasta programmet för varje möte. Vi vågar vara spontana och vi sjunger, leker, dansar och tokar oss. Vi släpper fram barnet inom oss och visar äkta glädje. Jesus själv inbjuder oss, för han jämför ofta Guds rike med en festbankett. Tro och Ljus har en uppgift i att visa kyrkan en liturgi som har mer hjärta än hjärna.
- Vi kan inte ta bort allt lidande, men vi kan vara nära dem som lider, vara där, vara med, omfamna. Vi behöver inte vara starka, vi kan visa vår egen osäkerhet och sorg. Vi kan dela lidandet, bära varandras bördor.
- Vi är skapade till Guds avbild. Själens bor i kroppen, hur kroppen än ser ut. Därför bör vi betrakta vår egen och andras

kroppar med stor vördnad. När Jesus tvättade apostlarnas fötter var det med vördnad och ödmjukhet. Det är vår uppgift att se på oss själva och på andra med kärleksfulla ögon och att ha kärleksfulla händer.

- Många som är med i Tro och Ljus är mycket sköra, och många av vännerna med funktionshinder saknar förmåga att ta hand om sig själva. Vi andra kan vara sköra fast det inte syns utanpå. I Tro och Ljus lär vi oss att förtrösta på Gud. Jesus visar oss hur vi kan överlämna oss till Fadern. Vår uppgift är att trots allt lidande vara ett glädjens tecken.
- Tänk er hur världen kunde vara om vi alla var kärleksfulla och förtröstansfulla mot varandra! I Tro och Ljus övar vi oss på det. Vänskap och gemenskap är nyckelord. Vi litar på varandra, anförtror oss, lyssnar och ger varandra tid. Vi vågar öppna oss. Tro och Ljus visar Guds närvaro i vår tid, att Jesus finns mitt ibland oss. Tro och Ljus förändrar liv.

HUR STARTADE TRO OCH LJUS?

Berättelsen om Tro och Ljus började 1968, med att en familj med två utvecklingsstörda pojkar, Thaddée och Loïc, ville göra en pilgrimsresa till Lourdes i Frankrike. Det blev ingen lätt resa för dem. På hotellet blev de tvungna att äta sin mat på

rummet, eftersom de andra gästerna tyckte det var stötande att se när pojkarna åt. Familjen upplevde att människor vände sig bort för att slippa se dem.

När de kom hem vände de sig till specialläraren Marie-Hélène Mathieu och Jean Vanier, och tillsammans med dem föddes tanken på att ordna en pilgrimsresa för funktionsnedsatta, och så startade tre år av förberedelser. De organiserade grupper, chartrade flygplan, bildade sjukvårdsgrupper, bokade hotell och planerade program.

1971 gjorde man så den första pilgrimsresan till Lourdes för utvecklingsstörda, tillsammans med sina familjer och vänner. Det blev 12 000 pilgrimer från 15 länder!

Resan blev en fantastisk upplevelse och efteråt ville man gärna fortsätta på något sätt. Jean Vanier föreslog då att man skulle fortsätta träffas i små grupper. ”Gör det som den helige Ande leder er att göra”, sa han, och så startade Tro och Ljus.

VEM ÄR JEAN VANIER?

Jean Vanier föddes 1928 i en katolsk familj i Kanada. Han gjorde först karriär som marinofficer, studerade senare filosofi och teologi, och undervisade en tid vid ett universitet i Toronto.

1963 besökte han sin vän, den franske dominikanermunken Thomas Philippe, som var präst vid en liten institution för

psykiskt funktionsnedsatta i byn Trosly-Breuil utanför Paris. Han blev mycket gripen av fader Thomas vänskap med de funktionshindrade. Fader Thomas frågade: ”Kan du göra något för dessa människor? Kanske kan du starta något nytt?”

Jean älskade att undervisa vid universitetet, men han visste också att Gud ville något annat med honom. I Frankrike var det dessutom vid den här tiden ett skriande behov av hem och arbetsplatser för människor med funktionshinder. 1964 gjorde han ytterligare ett besök hos sin vän utanför Paris. Det var då han bestämde sig för att göra något. Han började besöka institutioner för utvecklingsstörda. ”Det var förskräckliga ställen, fulla av o ljud och våld, och ändå greps jag av förundran. Jag tyckte mig höra ett rop inom dessa män: ”Älskar du mig? Kommer du tillbaka?” Det han där såg och hörde bekräftade bara hans kallelse. Samma år avslutade han sin karriär vid universitetet och köpte ett litet hus i byn Trosly-Breuil.

Han hade tidigare mött Philippe Seux och Raphael Simi, som båda var utvecklingsstörda. Nu flyttade de från sjukhuset för att leva tillsammans med Jean Vanier i ett gemensamt boende. Jean kallade deras hem L’Arche (Arken), och efter hand växte det fram fler liknande boenden där i byn. 1969 öppnade ett i Kanada och 1970 ett i Indien. I Oslo finns Mariahuset, som har en nära relation till L’Archerörelsen. Idag finns omkring 150 L’Arche-gemenskaper runt om i världen.

Jean säger: ”Mitt liv i L’Arche har lärt mig att alla är vackra. Alla. Att älska människor är att avslöja för dem att de är vackrare än de vågar tro. Folk säger: Gäller det verkligen alla? Hur kan man till exempel älska terrorister? Men de flesta terrorister har blivit allvarligt skadade eller förnedrade, de har levt på platser där deras kulturer möts av förakt. Vi måste be för dem”.

Jean Vanier är en man med ett stort hjärta för de små och svaga i samhället, en man som lever som han lär. Han säger: ”Jag har levt tillsammans med dessa utvecklingsstörda i 45 år nu, och de är fantastiska människor. De är roliga och de älskar fester. Varje måltid kan bli en fest. Men man får vara beredd på att någon rätt som det är kan sticka sin bordsgranne med en gaffel, eller kasta apelsinskal i ansiktet på den som sitter mitt emot – sånt är livet! Många utvecklingsstörda har blivit så nedtryckta att de inte vet att de är värda att älskas. Den dag de upptäcker det blir det stort jubel!

Kärlek är inte att göra stora och heroiska insatser. Det är att veta hur man gör vanliga saker med ömhet. Kärlek är att förstå att den man möter är dyrbar och viktig. Vi kan bara få fred om människor börjar möta varandra”.

Anne-Mette Pleijel Johnsson